

Een geslaagde revolutie

Groniek in de jaren '70

Groniek heeft zich in de jaren '70 ontwikkeld van een zeer gemoedelijk verenigingsblad tot een erkend historisch tijdschrift. Sommige bijdragen in het blad bleken ook aantrekkelijk voor lezers die niet speciaal belang stelden in het nieuws van de historische studentenvereniging 'Ubbo Emmius'. De oplage groeide, eerst omdat sommige studenten ook na het afronden van hun studie geïnteresseerd bleven, later omdat ook elders abonnementen werden genomen. Het vervaardigen van het blad vergde veel tijd en moeite van de redacteurs, maar kostte in materiële zin vrijwel niets, zodat er zelfs van de zeer bescheiden abonnementsprijs op den duur geld overbleef. De redactie van 1973-74 kreeg gedaan dat *Groniek* voortaan binnen de vereniging over een eigen budget zou beschikken. De volgende redactie besloot in het najaar van 1974 om het blad geheel zelfstandig te maken. Met de beschikbare middelen kon er in offset gedrukt worden, en verdween het huiskamergevoel dat het blad in de eerste jaargangen had gekenmerkt.

De definitieve vorm was daarmee niet meteen gevonden. In *Groniek* 49 (voorjaar 1977) constateerde de redactie dat het blad inmiddels meer dan plaatselijke betekenis had gekregen. Vooral de themanummers van het voorgaande jaar waren in de Nederlandse vakwereld gunstig ontvangen. De meeste tijdschriften zouden een dergelijke ontwikkeling dankbaar hebben aangegrepen om de ingeslagen weg voort te zetten, maar op dat moment was zoiets kennelijk niet vanzelfsprekend. De gespecialiseerde afleveringen hadden één nadeel, meende de nieuwe redactie: 'namelijk dat *Groniek* te wetenschappelijk en te weinig algemeen 'ontspannend' is geworden. Ideaal zou zijn als iedereen in elk nummer iets van zijn/haar gading zou kunnen vinden: eerstejaars en ouderejaars, studenten en staf, stadjsers en niet-stadjsers'. Twee jaar later, in *Groniek* 62 (april 1979), kondigde een volgende redactie echter met een verrassende onbevangenheid aan: 'Naast de 'gewone' *Gronieken* zijn wij van plan een aantal themanummers uit te geven. (...) Themanummers bieden het voordeel dat dieper en uitgebreider op een bepaald onderwerp kan worden ingegaan'.

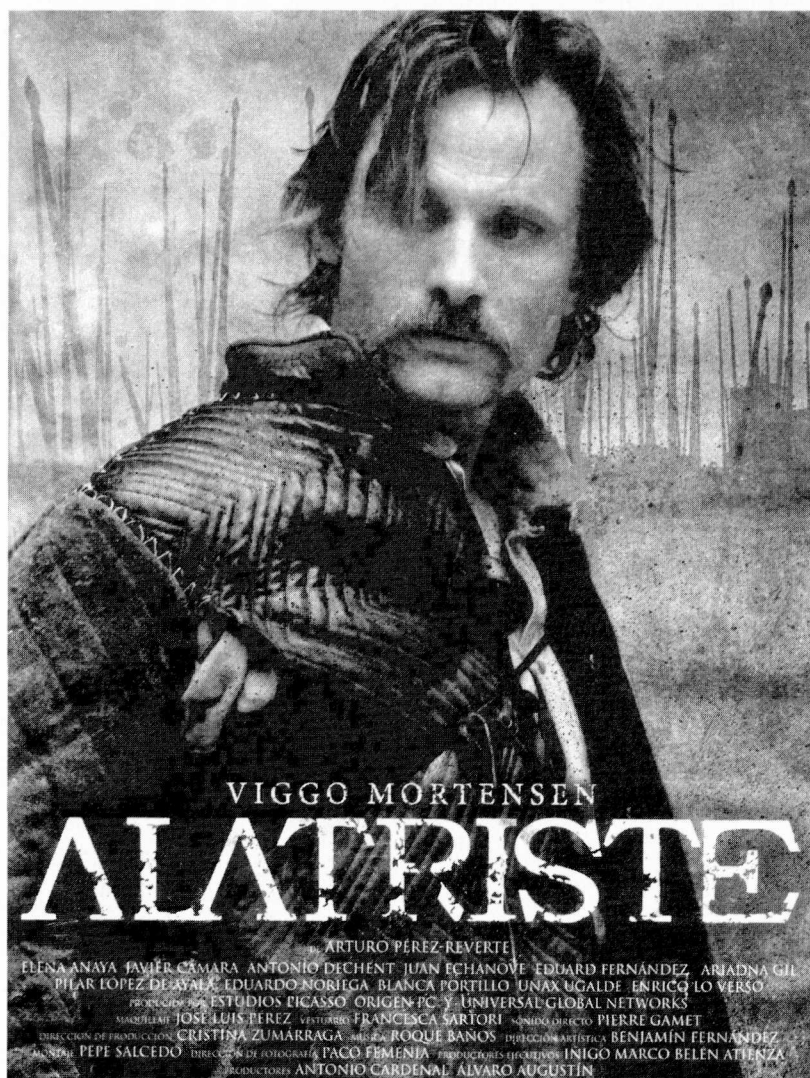
Ondanks deze koerswisselingen is *Groniek* in de jaren '70 de spreekbuis

van een nieuwe generatie historici geworden, van wie de meningen ook buiten Groningen weerklank vonden. Achter hun optreden zat geen bewust programma, maar wel onvrede over de bestaande beoefening van het vak en de wens om nieuwe mogelijkheden te verkennen. Het redacteurschap gaf een eigen verantwoordelijkheid en daarmee, hoe minimaal ook, een eigen machtsbasis tegenover de gevestigde autoriteiten. Van de redacteurs uit de jaren '70 is een opmerkelijk aantal hoogleraar geworden, van Frank Ankersmit, Klaas van Berkel, Jan de Bruin, Josine Blok tot Henk van Veen en Frank van Vree. Voor de redacteurs uit het volgende decennium geldt dit niet. Dit kan verband houden met de arbeidsmarkt, maar het kan ook komen omdat het redigeren van *Groniek* als middel om een eigen plaats in de vakwereld te vinden toen niet meer zo nodig was. Twee van de invloedrijkste Nederlandse historici van dit moment, Remieg Aerts en Henk te Velde, zijn tijdens hun studie in Groningen nooit redacteur van *Groniek* geweest. Zij schreven er wel eens in, maar lieten de verdere zaken van het blad aan anderen over.

Het vak geschiedenis begon in de jaren '70 op allerlei manieren uit zijn voegen te barsten. Er was evenveel behoefte aan verbreding als aan verdieping. Beide verlangens komen in de *Groniek* van die jaren op allerlei manieren naar voren. De nieuwe generatie studenten, of in elk geval degenen die van zich lieten horen, wilde meer inspiratie en betrokkenheid. Zij zochten naar een nieuw maatschappelijk engagement en naar thema's die een beroep deden op verbeelding en emotie. Wat precies de oorzaak is geweest van deze omslag is niet eenduidig aan te geven. De groeiende welvaart wekte de hoop dat op termijn allerlei politieke wensdromen in vervulling zouden kunnen gaan. De eerste helft van de jaren '70 werden in Nederland gekenmerkt door een even vage als alomtegenwoordige stemming van utopisme, die zich uiteraard ook onder de geschiedenisstudenten manifesteerde. Maar met grote toekomstverwachtingen - meer vrijheid, gelijkheid, emancipatie, rechtvaardigheid - was nog lang niet alles gezegd. Er waren niet minder zorgen over alles wat aan de economische groei werd opgeofferd. De technocratische benadering van de sociale verandering leek veel uit het oog te verliezen wat het leven de moeite waard maakte. Door de schaalvergroting die in diezelfde tijd inzette, verdwenen talloze vertrouwde dingen en verhoudingen. Historici konden zelfs op alledaagse schaal de geschiedenis om zich heen in werking zien. In het arbeiderskostuum van de activistische studenten en het breiwerk van de feministes vond men soms meer nostalgie dan revolutionaire gezindheid.

De afleveringen van *Groniek* uit deze periode ruimen veel plaats in voor emancipatorische geschiedenis. De verwachting was dat een intensieve aandacht voor verwaarloosde of achtergestelde groepen zou bijdragen tot hun volwaardige erkenning in de maatschappij. In veel gevallen is dat streven succesvol geweest, te beginnen met de vrouwenbeweging, al is het achteraf duidelijk dat de historici meestal bijdroegen aan een proces van emancipatie dat hoe dan ook al aan de gang was. Voor het vak zelf was het belangrijker dat de reikwijdte van de geschiedwetenschap door deze soort van belangstelling sterk toenam. De geschiedenis kon zich nu ook richten op al diegenen die ver hadden gestaan van de macht, en de hele samenleving tot haar werkterrein maken. Op een vergelijkbare manier breidde de geschiedenis zich uit in tijd en ruimte. In *Groniek* is tamelijk nauwkeurig de opkomst te volgen van de contemporaine of eigentijdse geschiedenis. De geschiedenis van Oost-Europa en in iets mindere mate van de niet-Westerse wereld volgden vanzelf. Maar tegelijkertijd werd er gezocht naar meer diepgang en verantwoording. Ideologie en theorie waren niet langer begrippen die historici het liefst vermeden. Een van de eerste *Groniek*-nummers die landelijk werden opgemerkt, was het verslag van een forum over 'Theoretische Geschiedenis' uit april 1974 (nr. 32). Daarna kwamen geslaagde afleveringen over 'Geschiedenis en Onderwijs', 'Sociale Geschiedenis', 'De Historicus en zijn Publiek', en zelfs over 'Cultuurgeschiedenis'.

Is *Groniek* op deze manier minder 'ontspannend' geworden, zoals sommigen in 1977 blijkbaar meenden? De geschiedwetenschap kon anno '70 wel wat spanning gebruiken. In de oude jaargangen van *Groniek* is de groei van het vak als het ware op de werkvloer te volgen.

VIGGO MORTENSEN

ALATRISTE

ARTURO PÉREZ REVERTE

ELENA ANAYA JAVIER CAMARA ANTONIO DECHENT JUAN ECHANOVE EDUARD FERNÁNDEZ ARIADNA GIL
PILAR LOPEZ DE AYALA EDUARDO NORIEGA BLANCA PORTILLO UNAX UGALDE ENRICO LO VERSO
PRODUCCION PARA ESTUDIOS PICASSO ORIGEN PC Y UNIVERSAL GLOBAL NETWORKS
MANUEL ALIAT JOSÉ LUIS PÉREZ VESTIBLOS FRANCESCA SARTORI SONIDO DIRECTO PIERRE GAMET
DIRECCION DE PRODUCCION CRISTINA ZUMARRAGA MUSEO ROQUE BANO DIRECCION ARTISTICA BENJAMÍN FERNÁNDEZ
MONTAJE PEPE SALCEDO DIRECCION DE FOTOGRAFIA PACO FEMENIA PRODUCTORES EJECUTIVOS INIGO MARCO BELEN ATIENZA
PRODUCTORES ANTONIO CARDENAL ALVARO AUGUSTIN

NU IN FILMTHEATER IMAGES

images